

Sonja Mijušković
Filozofski fakultet
Nikšić

SOCIOLOGIJA NA UNIVERZITETU CRNE GORE

SOCIOLOGY AT THE UNIVERSITY OF MONTENEGRO

ABSTRACT: University as the last stage of the school system is institutionalized form of education, and from a sociological point of view it is an institution of society, it is part of the social system or subsystem of the global system and as such it has all the characteristics of the society as a whole. 60 years long experience of high-school education in Montenegro are related to the first High School in Cetinje and Higher Educational School that was then, and long afterwards, the only high-school institution in Montenegro, which in 1977 in Nikšić became the Faculty of Philosophy (Faculty of Liberal Arts). For 1977 is related to the establishment of the Department of Marxism and socialist self-management, which included classes in proportion to the philosophical and sociological disciplines and Marxism. The transformation of the Department followed in 1988 in the Department of Philosophy and Sociology, when after the first two years of joint studies is divided into a specific direction of philosophy and sociology course, all by 1992, when becoming separated from the first years. A year after forming an independent directions, precisely in 1993 the Institute of Philosophy and Sociology is founded as an internal unit, whose work is related to publishing and scientific-research activities, and who, for a brief period managed to implement and realize many projects. Development of the Department of Sociology documents and confirms the release of magazine *Luča*, which brought together not only domestic but also foreign authors and contributors. In his thirty-year work the Department of Sociology was attended by total of 1899 students of whom 296 have graduated and obtained their BA degree. Further, 14 students have completed graduate studies and 7 students earned a doctorate in Social Sciences.

Key words: educational system, university, sociology.

APSTRAKT: Univerzitet kao posljednji stepen školskog sistema je institucionalizovana forma obrazovanja a sa sociološkog stanovišta on je institucija društva; on je dio društvenog sistema ili podsistem globalnog sistema i kao takav ima sve karakteristike društva u cjelini. Šezdeset godina iskustva visokoškolskog obrazovanja u Crnoj Gori vezane su za prvu višu školu u Cetinju i Višu pedagošku školu koja je tada, i dugo potom, bila jedina visokoškolska institucija u Crnoj Gori, da bi 1977. u Nikšiću prerasla u Nastavnički fakultet a 1988. godine preimenovana u Filozofski fakultet. Za 1977. godinu vezuje se i osnivanje Odsjeka za marksizam i socijalističko samoupravljanje koji je obuhvatao proporcionalno nastavu iz filozofsko-socioloških disciplina i marksizma. Transformacija Odsjeka uslijedila je 1988. godine u Odsjek za filozofiju i sociologiju kad se nakon prve dvije godine zajedničkog studija računaju u poseban smjer Filozofija i smjer Sociologija, sve do 1992. kada postaju odvojeni od prve godine studija. Godinu dana nakon konstituisanja samostalnog smjera, tačnije 1993. godine osnovan je Institut za filozofiju i sociologiju kao interna jedinica čiji je rad vezan za izdavačku i naučno-istraživačku djelatnost i koji je za kratak period realizovao mnoge projekte. Razvoj katedre za sociologiju dokumentuje i potvrđuje izlazak časopisa *Luča* koja je okupila ne samo domaće već i inostrane autore i saradnike. Odsjek je u svom tridesetogodišnjem radu ukupno pohađalo 1899 studenata od kojih je diplomiralo 296. Magistrske studije je završilo 14 studenata a doktorat socioloških nauka steklo je 7 studenata (završno sa 2010. godinom).

Ključne riječi: obrazovni sistem, univerzitet, sociologija.

Društvo preko školskog sistema kao nosioca vaspitanja i obrazovanja sprovođi proces ugrađivanja ideala društva u svakog pojedinca. Sa pedagoškog stanovišta škola i univerzitet, kao posljednjem stepenu školskog sistema, su institucionalizovana forma vaspitanja, a sa sociološkog stanovišta ona je institucija društva; ona je dio društvenog sistema ili podsistem globalnog sistema. Pošto je dio društvenog sistema ona ima sve karakteristike društva u cjelini, ona je društvo u malom, ona je društveni mikrokosmos, kako je učio E. Dirken (Dirken, 1903: 109). U savremenom dobu školski sistem je veoma kompleksan i dinamičan sistem, djeluje u veoma dinamičnom okruženju pa je zato izložen stalnim i novim zahtjevima, izazovima ali i stalnim uticajima što doprinosi stanju u kome je škola u stalnom mijenjanju i reformskim zahvatima. Pored izazova, i slabosti koje ima, i kritika kojima je izložena ona ostaje kičma obrazovanja u cjelini. Potreba za profesionalnim obrazovanjem urodila je nastankom univerziteta. Ova potreba je snažno uticala na formiranje posebne organizacije intelektualaca koja je obezbjeđivala stvaranje kontinuiranog obrazovanja i reprodukciju određenih intelektualnih zanimanja. Prvak u tome je univerzitet u Bolonji 1088. a zatim u Parizu 1150., koji su značajno uticali i bili uzor ostalim univerzitetima (Oksford 1167, Kembridž 1209, Prag 1347, Beč 1365, Krakov 1364) i drugi.¹ Kasnije u periodu kulturnih i vjerskih diferencijacija zapadne i srednje Evrope izdvojila su se tri osnovna tipa evropskih univerziteta koji i danas postoje kao uzori za formiranje novih univerziteta, a to su: francuski, engleski i njemački tip (Banović, 1952: 48).² Moderni univerzitet se bavi većim brojem različitih djelatnosti što zavisi od zahtjeva države, privrede i vojske za šta je dobar primjer tip američkog univerziteta. Kao stalna preokupacija univerziteta jeste njegova autonomija (u početku od crkve a kasnije od države) shvaćena kao samostalnost i sloboda.

Kada bismo precizirali datum osnivanja univerziteta, na način kako to rade veliki svjetski univerziteti, onda bismo mogli da počnemo i od daleke 1863. godine ali obično se vežemo za 1947. kada je na Cetinju formirana Viša pedagoška škola koja se vremenom razvijala i izrasla u današnji Filozofski fakultet u Nikšiću, kao jedna od značajnih jedinica Univerziteta Crne Gore u Podgorici. Šezdeset godina iskustva visokoškolskog obrazovanja u Crnoj Gori vezano je za prvu višu školu u Cetinju i Višu pedagošku koja je tada, i dugo potom, bila jedina visokoškolska institucija u Crnoj Gori. Nažalost, ona je, po prirodi stvari, pripremala kadar samo za osmogodišnje škole. Kasnije, 1963. godine u Nikšiću je osnovana Pedagoška akademija koja je potom 1977. godine prerasla u Nastavnički fakultet koji je 1988. godine preimenovan u Filozofski fakultet. Ova visokoškolska institucija koja je obrazovala kadar za osnovno i srednje škole i istovremeno je bila jedna od onih koje su 1974. formirale Univerzitet „Veljko Vlahović“, sadašnji Univerzitet Crne Gore. Filozofski fakultet predstavlja najveću jedinicu Univerziteta Crne Gore koja školuje kadrove za sve nivoe obrazovanja od predškolskog do univerzitetskog.³ Po svojoj naučnoj i pedagoško-prosvetnoj

¹ Miomir Ivković, *Sociologija obrazovanja 1*, FF Niš, 2003, str. 240.

² Banović, A. 1952 Nastanak i razvoj evropskih univerziteta, Kolarčev narodni univerzitet, Bg. 48.

³ Prosvetni rad, broj 1-2, 2007. Podgorica.

misiji Filozofski fakultet je jedna od boljih univerzitetskih jedinica u okruženju i ima adekvatnu saradnju sa srodnim fakultetima u regionu. Kroz intenzivnu međuuniverzitetsku i fakultetsku saradnju ne dobija samo jedan fakultet, dobitak je uvijek obostran. Razvoj Filozofskog fakulteta u direktnoj je korelaciji sa razvojem društva u cjelini i sve ono što su bili društveni uspjesi ili problemi reflektovalo se i na stanje i razvoj Filozofskog fakulteta. Sredinom sedamdesetih godina prošlog vijeka kao rezultat ideološko-političke definisane potrebe za marksističkim obrazovanjem osnovan je 1977. godine Odsjek za marksizam i socijalističko samoupravljanje za koji je vezano ime i djelo prof. dr Slobodana Vukićevića. „Zadatak sam rado prihvatio sa nadom da ćemo nastalu situaciju iskoristiti za osnivanje studija filozofije i sociologije (...) Marksizam je situiran u okviru filozofije, sociologije i političke ekonomije, tamo gdje mu i pripada“.⁴ Uz pomoć sa strane (Beograd, Sarajevo i drugi) odsjek je startovao sa planom opstajući skoro deset godina na Nastavničkom fakultetu u Nikšiću, koji je obuhvatao proporcionalno nastavu iz filozofsko-socioloških disciplina i marksizma. Nastavni kadar su činili profesori i asistenti iz Nikšića i Podgorice, kao i profesori iz okruženja najviše iz Beograda i Sarajeva, što je bio veliki doprinos da se odsjek razvija u naučno-istraživačku i nastavnu jedinicu Univerziteta Crne Gore. Sastav profesora i asistenata iz tog perioda biće prikazan u narednoj tabeli.

Profesori i asistenti od osnivanja Odsjeka do 1992. godine

Red. br.	Ime i prezime profesora	Red. radni odnos angaž. sa strane	Sadašnji status	Univerzitet
1.	Dragutin Leković	Angaž. sa strane	Akademik	Beograd
2.	Slobodan Tomović	Red. radni odnos	Penzioner	Podgorica
3.	Žarko Bulajić	Angaž. sa strane	Pokojni	Beograd
4.	Slobodan Vukićević	Red. radni odnos	Penzioner	Nikšić
5.	Ratko R. Božović	Red. radni odnos	Penzioner	Nikšić
6.	Lakić Jovanović	Red. radni odnos	Pokojni	Nikšić
7.	Mirčeta Danilović	Angaž. sa strane	Penzioner	Novi Sad
8.	Petar Stanišić	Angaž. sa strane	Penzioner	Priština
9.	Branko Kovačević	Angaž. sa strane	Penzioner	Podgorica
10.	Radule Sekulić	Red. radni odnos	Pokojni	Nikšić
11.	Tomislav Žugić	Red. radni odnos	Penzioner	Nikšić
12.	Mijat Šuković	Angaž. sa strane	Akademik	Podgorica
13.	Vujadin Jokić	Angaž. sa strane	Pokojni	Beograd
14.	Gajo Sekulić	Angaž. sa strane	Penzioner	Sarajevo
15.	Dušan Savićević	Angaž. sa strane	Penzija	Beograd
Asistenti				
1.	Ljubomir Bjelajac	Red. radni odnos	Penzija	Podgorica
2.	Sonja Mijušković	Red. radni odnos	Radni odnos	Nikšić
3.	Rade Đurđić	Angaž. sa strane	Ne radi na fakultetu	Podgorica
4.	Savo Laušević	Red. radni odnos	Radni odnos	Nikšić
5.	Bogoljub Šijaković	Red. radni odnos	Radni odnos	Nikšić
6.	Ljiljana Vujadinović	Red. radni odnos	Radni odnos	Nikšić
7.	Srđan Vukadinović	Red. radni odnos	Radni odnos	Podgorica
8.	Šefket Krcić	Red. radni odnos	Ne radi na fakultetu	Nikšić

⁴ Slobodan Vukićević, *Mit o nauci i obrazovanju*, Obod, Cetinje, 1998, str. 143.

Transformacija Odsjeka uslijedila je 1988. godine u Odsjek za filozofiju i sociologiju kad se nakon prve dvije zajedničke godine studije računaju u smjer Filozofija i smjer Sociologija.

Nakon četvorogodišnjeg iskustva zajedničkih osnova smjerovi se razdvajaju 1992. od prve godine studija, *i od tada možemo govoriti o cjelovito zasnovanom studiju sociologije u Crnoj Gori.*

Godinu dana nakon konstituisanja samostalnog smjera – katedre za sociologiju, tačnije 1993. godine osnovan je Institut za filozofiju i sociologiju kao interna jedinica koja se bavi naučno-istraživačkim radom iz ovih oblasti. Međutim, 2009. godine dolazi do odvajanja ova dva instituta, i formiranja instituta za sociologiju i psihologiju. Rad instituta vezan je za:

a) *Izdavačku djelatnost*

1. *Sociologija rada*, prevod sa ruskog, Drjahlov, ur. (1997).
2. *Mit o nauci i obrazovanju*, Slobodan Vukićević (1998).
3. *Sociologija rada i preduzeća – sa metodološkim skicama*, Slobodan Vukićević (2006).
4. *Teorijski pristupi slobodnom vremenu*, Nataša Krivokapić (2009).
5. *Od žrtve do delinkventa*, Tatjana Vujović (2009).
6. *Otvoreno društvo i društvo postignuća*, Milorad Simunović (2009).
7. *Sociokulturni položaj i adaptacija RAE populacije u Crnoj Gori*, Slobodan Vukićević (2008).
8. *Sociologija turizma*, Slobodan Vukićević (2008).
9. *Društvena pokretljivost u Crnoj Gori*, Sonja Mijušković (2010).
10. *Sociološka analiza svojinske transformacije u postsocijalističkoj Crnoj Gori*, Goran Čeranić (2010).
11. *Izbor statističkih metoda*, Mihajlo Mijanović (2010).

b) *Naučnoistraživačka djelatnost – naučni projekti*

1. Sociologija stanovanja u SFRJ (1960–1990).
2. Razvoj Univerziteta Crne Gore sa posebnim aspektom na rodnu dimenziju.
3. Sociološki aspekti demografskih kretanja i populacione politike u Crnoj Gori.
4. Sociološka analiza preduzetničkog ponašanja u postsocijalističkoj Crnoj Gori.
5. Stavovi javnog mnjenja.
6. Psihosocijalni faktori rizika za kockanje.
7. Sociološka identifikacija strukture sela u Crnoj Gori.
8. Faktori rizika u porodicama maloljetnih delinkvenata.
9. Privredna etika pravoslavlja.
10. Sociokulturna adaptacija Roma u Crnoj Gori.
11. Kontinuitet etnokulturnog identiteta crnogorskih iseljenika.
12. Sociološko komparativno istraživanje svojine i preduzetništva u prelaznom periodu (Rusija – Crna Gora) – nastavak ranije započetnog istraživanja.

Razvoj katedre za sociologiju dokumentuje i potvrđuje izlazak časopisa „Luča“. Do 2007. godine imali smo filozofsko-sociološki časopis Luča, da bi iste godine došlo do transformacije, kada je studijski program za sociologiju, polazeći od dinamičnog razvoja sociološke nauke u svijetu i u Crnoj Gori, donio odluku o osnivanju časopisa Sociološka Luča. Ovaj časopis je okupio ne samo domaće već i inostrane autore i saradnike. Njenu Redakciju čine: Ljudmila Baeva Vladimirovna (Rusija), Nonka Bogomilova (Bugarska), Viktorija E. Bonel (SAD), Sonja Mijušković (Crna Gora), Goran Čeranić (Crna Gora), Nataša Krivokapić (Crna Gora), Mladen Lazić (Srbija), Duško Sekulić (Hrvatska), Srebrenka Viđen (Bosna i Hercegovina), Ljiljana Vujadinović (Crna Gora), Slobodan Vukićević (Crna Gora), Slobodan Zečević (Crna Gora), a urednik je Slobodan Vukićević.

Pošto je za nama vrijeme kad su proizvodnja i tehnika bile glavni pokretači progressa na sceni je sada nauka kao prethodnica svih bitnih društvenih promjena. Dosadašnja interesovanja mladih za sociologiju u Crnoj Gori i njihov angažman nakon studija (iako težak i spor što potvrđuju procenti nezaposlenih) razlog su da katedra (danas studijski program) biva zadovoljna i istovremeno odgovorna pred problematikom društvenih promjena koje se dešavaju i koje će se dešavati. Dvije su bitne karakteristike društvenih promjena. Veoma su složene i djeluju parcijalizirajuće na društvo i čovjeka. Savremeno društvo i čovjek nalaze se pred problemom: kako ovladati društvenim promjenama; kako prevazići njihovu dezintegrirajuću snagu; kako ih usmjeriti ka ostvarenju univerzalnih vrijednosti. Sva ova pitanja su domaći zadatak pred profesorima ali i pred studentima sociologije kao i tema za „Sociološku luču“ ili Institut za sociologiju i psihologiju. Zadatak studijskog programa za sociologiju postavljen je u: kontekstu izučavanja sociološke misli i naučno-istraživačkog rada iz oblasti sociologije; formiranju kadrova prije svega sociologa istraživača potrebnih privredi i drugim društvenim djelatnostima; u obrazovanju profesora sociologije. S obzirom da priprema profesore sociologije, studijski program ima ogromnu ulogu i odgovornost za uspjeh inovacija na Fakultetu, Univerzitetu, pogotovo danas kad je Bolonjska reforma zaživjela u zadnjih 5–6 godina. U ranijem periodu evropski univerzitet pa i naš bio je opterećen mnogim slabostima kao što su:

- inertnost;
- konzervativnost;
- osjetna sporost u prilagođavanju sve bržim promjenama;
- nesposobnost – jer su sve manje mogli da odgovore na izazove vrtoglavog tehnološkog razvoja;
- zaostalost – jer su sve više nudile obrazovanje koje zaostaje za potrebama društva;
- prezasićenost nacionalnim i tradicionalnim;
- mali nacionalni univerziteti;
- mali izolovani univerziteti.

Zbog svega navedenog reforma (Bolonjska deklaracija 1999) imala je svoje opravdanje u povećanju međunarodne kompetitivnosti evropskih univer-

zيتeta ali uz očuvanje nacionalnih, kulturnih i jezičkih specifičnosti. Od nje se očekuje da će se ujednačiti akademski stepeni – diploma, magistratura, doktorat. Na taj način bi se postigla prevodivost i mobilnost stečenog obrazovanja na prostoru Evrope, kako studenata tako i nastavnika. Očekivao se kraći rok studija, a to se ne dugim iskustvom primjene Bolonjske deklaracije i potvrdilo. Praksa da se umjesto jednog ispita uvede više testova, radionica, domaćih radova, probnih ispita i slično, pokazala je svoje uspjehe i u pogledu ekonomičnosti studiranja iako je taj proces omogućen na uštrb i redukciju obaveznog gradiva. Bolonja je pokrenula slobodnu pokretljivost svih koji rade na univerzitetima koja još nije u potpunosti zaživjela, a jedan od razloga je nevaljana pripremljenost i osposobljenost nastavnika. Prema novom nastavnom planu i programu izašle su dvije generacije studenata i evaluacija ukazuje na više zadovoljstva nego li otpora i negodovanja, što znači da su one dobar indikator za korigovanje nedostataka i problema u korist poboljšavanja nastavnog procesa. U nastavku možemo vidjeti (korigovani) nastavni plan, za školsku 2009/10. kao i predmete i sastav profesora koji sačinjavaju današnji Studijski program za sociologiju.

Nastavni plan Studijskog programa za sociologiju 2009/10.

Seme- star	Redni broj	Naziv predmeta	Ime i prezime profesora	Unive- rzitet
I semestar	1.	Uvod u sociologiju	Dr Slobodan Vukićević	Nikšić
	2.	Uvod u filozofiju sa metodologijom nauke	Dr Radoje Golović	Nikšić
	3.	Istorija političkih i socijalnih teorija	Dr Drago Perović	Nikšić
	4.	Socijalna demografija	Dr Borislav Đukanović	Beograd
	5.	Etnologija	Dr Lidija Vujačić	Podgorica
	6.	Statistika	Dr Mihajlo Mijanović	Nikšić
	7.	Strani jezik		
II semestar	1.	Temeljni sociološki pojmovi	Dr Slobodan Vukićević	Nikšić
	2.	Savremene sociološke teorije	Dr Drago Perović	Nikšić
	3.	Socijalna antropologija	Dr Lidija Vujačić	Podgorica
	4.	Osnovi ekonomije	Dr Nevenka Glišević	Podgorica
	5.	Informatika	Dr Mihajlo Mijanović	Nikšić
	6.	Socijalna psihologija	Dr Ljubomir Žiropada	Beograd
	7.	Strani jezik II		
III semestar	1.	Metodologija socioloških istraživanja	Dr Gordana Vuksanović	Novi Sad
	2.	Teorija društvene strukture i sistema I	Dr Srđan Vukadinović	Podgorica
	3.	Teorija kulture i potreba I	Dr Ratko R. Božović	Nikšić
	4.	Sociologija rada I	Dr Slobodan Vukićević	Nikšić
	5.	Socijalna patologija I	Dr Borislav Đukanović	Beograd
	6.	Sociologija sela I	Dr Milovan Mitrović	Beograd
	7.	Strani jezik III		
IV semestar	1.	Teorija društvene strukture i sistema II	Dr Srđan Vukadinović	Podgorica
	2.	Teorija kulture i potreba II	Dr Ratko R. Božović	Nikšić
	3.	Kvalitativne metode istraživanja	Dr Mirko Blagojević	Novi Sad
	4.	Sociologija rada II	Dr Slobodan Vukićević	Nikšić
	5.	Socijalna patologija II	Dr Borislav Đukanović	Beograd
	6.	Sociologija sela II	Dr Milovan Mitrović	Beograd
	7.	Strani jezik IV		

Seme- star	Redni broj	Naziv predmeta	Ime i prezime profesora	Unive- rzi- tet
V semestar	1.	Sociologija grada I	Dr Sreten Vujović	Beograd
	2.	Teorija društvenog razvoja I	Dr Sonja Mijušković	Nikšić
	3.	Kvantitativne metode istraživanja	Dr Mirko Blagojević	Novi Sad
	4.	Sociologija umjetnosti I	Dr Ratko R. Božović	Nikšić
	5.	Sociologija porodice I	Dr Borislav Đukanović	Beograd
	6.	Sociologija religije I	Dr Mirko Blagojević	Novi Sad
	7.	Sociologija politike I	Dr Risto Kilibarda	Podgorica
VI semestar	1.	Sociologija grada II	Dr Sreten Vujović	Beograd
	2.	Teorija društvenog razvoja II	Dr Sonja Mijušković	Nikšić
	3.	Sociologija umjetnosti II	Dr Ratko R. Božović	Nikšić
	4.	Sociologija porodice II	Dr Borislav Đukanović	Beograd
	5.	Sociologija religije II	Dr Mirko Blagojević	Novi Sad
	6.	Sociologija politike II	Dr Risto Kilibarda	Podgorica
	7.	Sociologija slobodnog vremena	Dr Ratko R. Božović	Nikšić

*Nastavni plan specijalističkih studija
Smjer: Prosvjetno-pedagoški*

Seme- star	Redni broj	Naziv predmeta	Ime i prezime profesora	Unive- rzi- tet
I semestar	1.	Sociologija obrazovanja	Dr Slavka Gvozdenović	Nikšić
	2.	Sociologija komunikacije I	Dr Lidija Vujačić	Podgorica
	3.	Opšta pedogogija – teorija vaspitanja	Dr Nikola Mijanović	Nikšić
	4.	Razvojna psihologija	Dr Ljubomir Žiropada	Beograd
	5.	Teorijske osnove metodike sociologije	Dr Slavka Gvozdenović	Nikšić
	6.	Izborni predmet		
II semestar	1.	Sociologija komunikacija II	Dr Lidija Vujačić	Podgorica
	2.	Didaktika – teorija obrazovanja i nastave	Dr Nikola Mijanović	Nikšić
	3.	Pedagoška psihologija	Dr Ljubomir Žiropada	Beograd
	4.	Metodika nastave sociologije sa školskim radom	Dr Slavka Gvozdenović	Nikšić
	5.	Izborni predmet		
	6.	Specijalistički (diplomski rad)		

Grupa izbornih predmeta za prvi semestar od kojih studenti mogu izabrati jedan

Redni broj	Grupa izbornih predmeta	Ime i prezime nastavnika	Unive- rzi- tet
1.	Društveni razvoj i promjene u Crnoj Gori	Dr Slobodan Vukićević	Nikšić
2.	Sociologija turizma	Dr Slobodan Vukićević	Nikšić
3.	Omladinski rad u zajednici	Dr Svetlana Zečević	Nikšić

Grupa izbornih predmeta za drugi semestar od kojih studenti mogu izabrati jedan

Redni broj	Grupa izbornih predmeta	Ime i prezime nastavnika	Univerzitet
1.	Sociologija profesije	Dr Slobodan Vukićević	Nikšić
2.	Rod i rodni odnosi	Dr Svetlana Zečević	Nikšić

Ranije Odsjek sociologija – danas Studijski program za sociologiju je angažovao više profesora sa strane, sada manje a razlog tome je stasavanje sopstvenog kadra što je omogućeno zahvaljujući saradnji sa drugim univerzitetima gdje smo iškolovali magistre i doktore nauka. Tu posebno mjesto ima beogradski Univerzitet i odjeljenje za sociologiju na Filozofskom fakultetu.

Razvoju, studijskog programa za sociologiju, veliki doprinos dali su profesori beogradskog Univerziteta koji su pored nastave pomagali stasavanju naučnog podmladka na ovom studijskom programu. Pominjemo ih uz zahvalnost: Marija Bogdanović, Mladen Lazić, Đuro Šušnjić, Ratko Božović, Dragoljub Đorđević, Marina Blagojević, Spasoje Pejović, Srebrenka Viđen.

S obzirom da je obrazovano društvo nalog budućnosti i uslov opstanka primjetno je rađanje novih univerziteta naklonjenih Bolonjskoj deklaraciji donesenoj 1999. godine čiji je prioritet: 1) stvaranje evropskog prostora visokog obrazovanja; 2) povećanje međunarodne kompetitivnosti evropskih univerziteta. Rezultati moraju biti – konvergentni sistem visokog obrazovanja u Evropi uz očuvanje nacionalnih, kulturnih i jezičkih specifičnosti.

Studijski program za sociologiju je u svom tridesetogodišnjem radu ukupno pohađalo 1899 studenata od kojih je diplomiralo 296. Magistarske studije je završilo 14, a doktorske a time i zvanje doktora socioloških nauka steklo je 7 studenata. U ranijem periodu (osnivanje odsjeka) upisivalo se mnogo više studenata (oko 120 na prvoj godini) te je odnos upisani – diplomirani sa veoma malim učešćem diplomiranih, a tome je doprinio status vanredni studij uz rad, upis zbog regulisanja vojne obaveze ili penzije. Sada je broj upisanih znatno manji (20-30 studenata) pa se očekuje i manji broj diplomiranih.

L i t e r a t u r a

Banović, A. (1952), *Nastanak i razvoj evropskih univerziteta*, Beograd: Kolarčev narodni univerzitet.

„Bolonjska deklaracija“, Evropski univerzitet 2010?, Beograd: 2001.

Durkheim, E. (1973), „Leducation, sa nature et son role“, u: *Education et sociologie*, Paris.

Dokumentacija Filozofskog fakulteta Nikšić.

Ivković, M. (2003), *Sociologija obrazovanja I*, Filozofski fakultet Niš.

Prosvetni rad, broj 1-2, 2007, Podgorica.

Vukićević, S. (1998), *Mit o nauci i obrazovanju*, Cetinje: Obod.

Vujević, M. (1991), *Uvod u sociologiju obrazovanja*, Zagreb: Informator.